

Hvordan påvirker forureningen os?

Forureningen kan påvirke os på flere måder.

- Når bar jord støver, så er der risiko for at indånde forurenede støv. Når børn leger på bar jord, støver det endnu mere. Små børn kan optage forurening, når de sutter på legetøj og fingre, der har været i kontakt med forurenede jord. Derfor handler det om at tildække bar jord.
- Kroppen kan også optage forurening gennem huden, derfor er det vigtigt at bruge handsker og fodtøj ved havearbejde. Og børnene bør have deres eget graveområde med ren jord i passende tykkelse.
- Grøntsager og bær, der er dyrket i forurenede jord, kan optage forureningen gennem rødderne og gennem overfladen. Spiser vi disse afgrøder, optages forureningen i kroppen.
- Nogle afgrøder er mere udsatte end andre. Jordbær er meget tæt på jorden og menes at optage forurening gennem overfladen. Desuden gør jordbærrenes ru overflade det meget svært at rengøre. Glatte bær fra høje buske er ikke så udsatte.

Frugt fra frugttræer er ikke noget problem, når blot den skylles grundigt.

Hvor farligt er det?

Der er en lav sundhedsrisiko for dig som borger når du bor på en grund, hvor jorden er forurenede. Men over en lang periode vil der være nogen, der får gener.

Børn udsættes for større risiko end voksne. Små børn er særligt følsomme overfor bly, fordi de lettere optager bly i kroppen, og fordi børns nervesystem lettere tager skade. Bly kan påvirke deres indlæringssevne og adfærd.

Cadmium ophobes i nyrerne og kan ved lang tids påvirkning give skade på nyrerne.

Tjærestoffer kan ved kontakt med huden give udslæt og overfølsomhed. Tjærestoffer kan også fremkalde kræft.

Der er ingen tvivl om, at børn udsættes for en større risiko, hvis der ryges i boligen end ved at bo på en grund, hvor jorden i haven er forurenede.

Gode råd

– Hvordan du nedsætter sundhedsrisikoen

Er jorden *lettere* forurenede?

Så anbefaler vi dig at følge disse råd:

Haven

- Dæk bar jord: Læg fliser, sand eller grus (15 cm). Lav plantedække eller udlæg/så græs og læg flis i bede (20 cm). Flisen skal fyldes op en gang om året, og huller i græsplænen eftersås.
- Brug arbejdstøj, handsker og fodtøj ved havearbejde.
- Tøm bukseopslag for jord og sand, før du går inden døre.

Dyrkning af frugt og grønt

- Du bør dyrke grøntsager, men de skal vaskes grundigt, og rodfrugter skrælles.

- Frugt fra frugttræer og bær fra høje buske kan spises efter de er skyllet.
- Spis ikke jordbær fra haven.
- Dyrk gerne i potter, plantesække og højbede med en halv meter ren jord.
- Dyrk grøntsager, hvor børn ikke har adgang.

Børns leg

- Indret et graveområde med ren jord.
- Læg fast bund i sandkassen og udskift sandet en gang om året.
- Husk at børn skal vaske hænder, når de har været ude at lege.

Og hvad gør du så med rabarber i *lettere* forurenede jord?

- Skyl den grundigt, skær rodstokken fra – brug og nyd den som du plejer.

Er jorden *meget* forurenede?

Hvis du bor på en grund, hvor jorden er *meget* forurenede, fjerner vi forureningen eller sikrer, at der ikke er kontakt til bar jord. Det kan vare flere år, før vi når til din have.

Så her anbefaler vi:

- Du bør følge vores anbefalinger for *lettere* forurenede jord.
- Du bør dog ikke spise hjemmedyrkede grøntsager eller bær, dyrket direkte i den forurenede jord.
- Men du kan stadig nyde frugt fra dine frugttræer!

Gode råd om byhaver

Du kan folde brochuren her og stille den på bordet som trekant!

Hvorfor denne pjece?

Københavns Amt er et byamt, og derfor er jorden i mange haver forurenet fra trafikos og skorstensrøg.

De fleste haver er kun *lettere* forurenet, og vi kan ikke fjerne forureningen alle steder, kun der hvor jorden er meget forurenet.

Der er en vis sundhedsrisiko for beboere, der bor på forurenede grunde. Derfor har vi i samråd med embedslægen lavet denne pjece. Pjecen indeholder enkle råd om indretning og brug af haven. Ved at følge rådene kan du nedsætte påvirkningen fra forureningen (sundhedsrisikoen) og fortsat nyde haven.

Er haven *lettere* forurenet, rådgiver vi beboerne om brug af haven. Det kaldes rådgivningsinterval, når indholdet af forurenede stoffer er højere end i ren jord, men ikke så højt at jorden skal fjernes. Hvis jorden er *meget* forurenet, fjerner vi jorden på et tidspunkt. Men indtil det sker, bør du følge rådene i pjecen.

Vi mener der er vigtigt at informere om sundhedsrisikoen - det er så op til dig at følge vores råd.

Hvad er jorden forurenet med?

Ofte er jorden forurenet med tungmetallerne bly og cadmium og forskellige tjærestoffer – også kaldet PAH'er. Tungmetallerne nedbrydes ikke, og tjærestofferne nedbrydes kun meget langsomt, derfor vil jorden være forurenet mange år ud i fremtiden. Det er sjældent, at man med det blotte øje kan se, at jorden er forurenet.

Hvis du vil vide mere

Vil du vide mere, kan du læse Miljøstyrelsen vejledning "Rådgivning af beboere i lettere forurenede områder" (nr. 7/2000). Du kan printe vejledningen ud fra Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk eller købe den i frontlinien, Rentemestervej 8, 2400 København NV, telefon 7012 0211.

Du er også velkommen til at kontakte Københavns Amts tekniske forvaltning for flere oplysninger, råd og vejledning.

Københavns Amt
Teknisk Forvaltning
Stationsparken 27
2600 Glostrup
tlf. 4322 2222
E-mail: tekniskforvaltning@kbhamt.dk
Hjemmeside: www.kbhamt.dk/miljoe

- Når jorden i haven er forurenet

KØBENHAVNS AMT